

Friederike Ermold
Vätternvårdsförbundet
010-22 36 000

Per Dalén, Jönköpings kommun
per.dalen@jonkoping.se

Synpunkter: Samråd Simsholmens avloppsreningsverk

Bakgrund

Jönköpings kommun avser att söka nytt tillstånd enligt miljöbalken för Simsholmens avloppsreningsverk i Jönköping. Med anledning av en växande befolkning i kommunen kommer belastning på Simsholmens avloppsreningsverk att öka. För att anpassa reningsprocessen både med avseende på befolkningsökningen och för förändrade reningskrav och ett minskat energianvändande, planerar man att utöka det biologiska reningssteget med ytterligare bassängvolymmer och att optimera processen i befintligt reningssteg. Det behandlade avloppsvattnet kommer även fortsättningsvis att ledas till Munksjön, som rinner till Vättern.

Jönköpings kommun har gett Vätternvårdsförbundet möjlighet att lämna synpunkter.

Synpunkter

Vätternvårdsförbundet konstaterar att:

- Renat avloppsvatten från Simsholmen reningsverk släpps ut till Munksjön, och kommer även fortsättningsvis ledas till Munksjön. Munksjön rinner till Vättern, och uppehållstiden i Munksjön själv är kort framförallt under skiktningssperioden.
- Vättern är riksintresse för bl. a. naturvård, yrkesfisket och friluftslivet, dricksvattentäkt samt vattenskyddsområde. Hela Vättern har utpekats som särskilt värdefullt vatten för naturvården. Vättern är dessutom Natura 2000 område (dock uppdelat i flera delområden), med naturtyperna ävjestrandsjöar (kod 3130) och kransalgssjöar (kod 3140), dvs näringsfattiga sjöar med klart vatten och rik undervattensvegetation.
- Avloppsreningsverk utgör generellt en stor punktkälla för utsläpp av näringsämnen och organiska miljögifter som läkemedelsrester men

även PFAS. Simsholmen är det ensamt största avloppsreningsverk i Vätterns avrinningsområde.

- Vättern är en näringsfattig sjö med låga halter av fosfor. Kvävehalterna i sjön är dock förhöjda (kring 650-700 µg/L), och kväve-fosfor-kvoten är hög. Vättern har hög status med avseende till näringsämnen enligt vattendirektivet, som tar dock bara hänsyn till totalfosforhalt.
- I vattenvårdsplanen (Vätternvårdsförbundet 2015) beskrivs flera delmål under miljömålet ”Ingen Övergödning.” Delmålet angående totalfosfor bedöms som uppfyllt, medan delmålen för totalkväve och kväve-fosfor-kvoten inte är uppfyllda.
- Avloppsreningsverk utgör en stor punktkälla för utsläpp av näringsämnen till Vättern – sammanlagt 72% av kväve- och 31% av fosforutsläpp. Sett till den totala belastningen på sjön står avloppsreningsverk dock bara för 10% (både kväve och fosfor), och utsläppen minskar (Vätternvårdsförbundet 2015).
- Enligt samrådsunderlaget kommer den framtida dimensionering medföra ett maximalt utsläpp av 4,3 ton fosfor (vid 0,3 mg/L) och 140 ton totalkväve (vid 10 mg/L) per år. Det skulle motsvara en tredubbling av fosforutsläpp, medans kväveutsläpp ökar med en tredje del, jämfört med faktiskt utsläppsdata (2014-18).
- Vätternvårdsförbundet är positiv till att miljökonsekvensbeskrivningen kommer även utreda skärpta krav motsvarande 8 mg/L totalkväve och 0,2 mg/L fosfor samt ett krav för ammoniumkväve på 2,5 – 3 mg/l. Utredningen bör innefatta även påverkan på Vättern, och inkluderar påverkan på kväve-fosfor-kvoten.
- Simsholmen är den största punktkällan vad gäller läkemedelsrester till Vättern, och tar emot avloppsvatten från bl.a. Länssjukhuset Ryhov (Helmfrid et al. 2006). Läkemedelsrester påverkar biologiska processer, och kan därmed även påverka vattenmiljön. Även om halter i ytvattnet är låga kan vissa läkemedel bioackumulera, och dessutom kan långtidsexponeringen och cocktail-effekten leda till effekter på vattenlevande organismer. Vättern är på grund av sin (naturlig) näringsfattighet och den långa omsättningstiden särskilt känslig för stabila och bioackumulerande miljögifter.
- Det är positivt att Jönköpings kommun säkerställer att det kommer finnas plats vid reningsverket för ytterligare reningssteg till rening av läkemedelsrester när lagkrav på det kommer. Men, på grund av Vätterns känslighet och Simsholmens höga andel av utsläpp bör möjligheten till rening av läkemedelsrester utredas i samband med miljökonsekvensbeskrivningen. Det bör innebära även en utredning hur nuvarande utsläpp av läkemedelsrester påverkar vattenmiljön.

- I vattenvårdsplanen (Vätternvårdsförbundet 2015) ingår icke-påvisbara halter av läkemedelsrester och hormonstörande ämnen som delmål under miljömålet ”Ingen Övergödning.” Delmålet bedömdes då som uppfyllt gällande ytvatten (2012), men åtgärder som bl.a. förbättrad reningsteknik på reningsverk även de bedömdes som viktiga.
- Vätternvårdsförbundet tycker det är mycket positivt att Jönköpings kommun har utökat och fortsätter sitt uppströmsarbete för att minska mängden oönskade ämnen och miljögifter som kommer in till reningsverket.

Friederike Ermold

Sakkunnig vattenfrågor Vätternvårdsförbundet

Referenser

Vätternvårdsförbundet 2015: [Rapport 122 från Vätternvårdsförbundet: Uppföljning av vattenvårdsplan samt revidering för 2020](#)

Helmfrid, Ingela et al. 2006: [Läkemedel i miljön: Läkemedelsflöden i Östergötlands och Jönköpings län samt stora sjöarna Vättern, Vänern och Mälaren](#). Yrkes- och miljömedicinskt centrum, Rapport nr 1: 2006.